

Otázka: Úvod do filosofie a sociologie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): nick

Úvod do filosofie, úvod do sociologie, historie sociologie, soudobá sociologie

- **Úvod do filosofie**

- = touha pro vědění
- Störig - filosofie je pokus vyřešit svým myšlením hádanku bytí
- Aristoteles - lidé začali filosofovat, aby překonali údiv a unikli nevědomosti
- Descartes - žít a nefilosofovat je jako mít zavřené oči a nikde se je nepokusit ani otevřít
- Kant - ve filosofie je potřeba si odpovědět na tři otázky, které jsou pro člověka nezbytné, a hledáme na ně odpovědi:
 1. Co můžeme vědět? Otázka poznání
 2. Co máme dělat? Otázka jednání
 3. V co můžeme věřit? Otázka víry

- tyto otázky dávají dohromady otázku **Co je člověk?**

- Nejlepší filosofové jsou děti, protože kladou otázky, objevují svět, který se pro ně stává problémem.
- Vzniká z nejistoty; poprvé pojem filosofie použil Herokleitos nebo Pýthágoras

- Východiskem filosofie je:

1. Zkušenost - se světem, který známe; popisuje se přirozeným jazykem

- verifikace zkušenosti

- předvědecká, každodenní

2. Údiv - Platon říká, že údiv je postoj člověka, který moudrost opravdu miluje a není jiný počátek, než tento

- K. Jaspers říká, že údiv nastává v mezních situacích

- Aristoteles říká, že ten, kdo pochybuje a diví se, má vědomí nevědomosti (lidé filosofují, aby unikli nevědomosti). Každodenní zkušenost se mění v nevědomost, vytrhává nás z přirozeného postoje ke světu

3. Pochybování - Descartes - metodická skepse; vede nás k tomu, že zkušenost nás vede ke kritice, protože přestává platit. Musíme připustit, že naše poznání nebylo pravdivé => ztráta jistoty. Nejistotu člověk špatně snáší.

- Musí být uspokojeny primární potřeby, aby se mohlo filosofovat.
- Snaží se vysvětlit svět; navazuje na řecké báje a mýty
- Založena na racionálním tázání se
- původní, všechny vědy se z ní vyčlenily
- Předmět filosofie - zabývá se všemi předměty, není nic, co by nemohlo být jejím předmětem, nedá se oddělit předmětem od ostatních věd
- Metoda filosofie - nemá předem danou metodu, filosofie sama neví, jakou metodu používat. Musí si ji stanovovat sama. Prostředkem je jazyk a komunikace, myšlení s využitím jazyka. Snaží se o pochopení celku.

- Filosofie a věda - filosofii nemůžeme oddělit od předmětu, formuluje nejobecnější

zákony; určuje, jakou jsou podmínky zkušeností, směry, kterými by mělo poznání směřovat

- vztah vědy a filosofie - filosofie je služkou věd, analyzuje jen to, co jí dají spec. Vědy k dispozici = **scientismus**. Dává dohromady výsledky spec. Věd; je autonomní = stojí mimo vědy

- Filosofie a umění - umění je svobodné, cíl je sám v sobě, sděluje něco, duchovní obsah (co sdělujeme), materiální obsah (jak to sdělujeme). Na prvním místě jsou smysly (až pak rozum), jde o pocity krásy.
- Filosofie a náboženství - oboje se zabývá okolním světem (náboženství mýty, důležitou roli má víra; filosofie pomocí rozumu). Náboženství vysvětluje svět zvenčí, filosofie zevnitř. Víra je něco, co rozum moc nepochopí, člověk vychází ze svých možností. Stav mezi nimi byl vždy komplikovaný.
- Rozdělení filosofie:
 1. Teoretická:
 1. Ontologie - nauka o jsoucnu a bytí (bytí je zdroj jsoucna), hl. Aristoteles
 2. Filosofie přírody
 3. Antropologie - kdo je člověk, v čem je stejný nebo se naopak liší od okolního světa
 4. Gnozeologie - věda o poznání, „neotika“ či „epistemologie“, teorie o poznání, jeho možnostech zkoumá meze; zabývá se teorií pravdy
 5. Logika - věda o správném myšlení a o pravdě, někdy i filosofie jazyka
 6. Axologie - zabývá se hodnocením a hodnotami, zkoumá jejich stálost a proměnlivost, poctivost
 7. Politická - zabývá se otázkami řízení státu, analýzou soustavy
 2. Praktická:
 1. Estetika - otázka krásy, zabývá se uměním, kde jsou hranice mezi krásným a kýčem
 2. Etika - věda o správném chování, jaké je dobré a zlé, otázka svobody, mravní odpovědnosti, spravedlnosti, morálky (systém pravidel, které sdílí určitá společnost v určité době, představy o tom, zda je chování dobré či žádoucí)

3. Metafyzika – definována Aristotelem, zabývá se světem jako celkem (teologií a ontologií)

- Základní otázky:

1. Co je podstatou světa? Ontologická otázka, řeší ji hodně koncepcí a různě:

1. Podstata světa je jen jedna

1. Monisté – všechno je z této hmoty odvozené

- Materialisté – podstata je hmota
- Idealisté – podstata je idea (Bůh)

- objektivní idealisté – uznávají objektivní podstatu, n závislou na vědomí

- subjektivní idealisté – naše vědomí formuje vnější svět (realitu), svět je produktem myšlení (Berkley, Hume)

1. Dualisté – existují dvě podstaty světa, nejde říct, které je důležitější – Descartes

- Pluralisté – existuje spousta podstat

2. Je tento svět poznatelný? Gnozeologická otázka

Podle toho, jaké máme předpoklady, omezuje nás poznání, důraz kladen na zrak

- Skeptici – pochybují, lidské poznání je relativní, zdánlivé
- Realisté – svět poznat můžeme, takový jaký ho poznáme, tak takový opravdu je
- Optimisté – svět můžeme poznat, je to jen otázka času
- Agnostici – svět poznat nejde

Podle toho, na co je při poznání kladen důraz

- Empirismus – „senzualismus“, John Locke, Hume; poznání vychází ze zkušenosti, je uvěřitelné, důraz na smysly a zkušenost, rodíme se s čistým mozkem; smysly jsou hlavní, rozum ale také uznává
- Racionalismus – Descartes; důraz na rozum, poznání vychází z rozumu a vše z něj vychází- i smysly

Otázky pravdy, pět teorií:

1. Korespondenční pravda – pravda je shoda věci a rozumu
2. Konsenzuální pravda – pravda je to, na čem se shodne více lidí
3. Ontologická pravda – pravda je ve věcech samotných, člověk je nevytváří
4. Koherenční pravda – pravda je to, co neodporuje jiným tvrzením ($3+4=7$ a i $4+3=7$)
5. Utilitaristická pravda – „pragmatismus“; pravdivé je to, co je užitečné, potvrzení zkušenosti v našem životě